

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право

УДК 347.931

Кравцов Сергій Олександрович

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Кравцов Сергей Александрович

*кандидат юридических наук, доцент кафедры гражданского процесса
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Kravtsov Serhii

*Candidate of legal Sciences, Associate Professor of Civil Procedure
Yaroslav Mudryi National Law University*

Бігун Тетяна Юріївна

студентка

*Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Бигун Татьяна Юрьевна

студентка

*Института прокуратуры и уголовной юстиции
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Bigun Tetiana

Student of the

*Criminal Justice and Prosecutors` Training Institute
Yaroslav Mudryi National Law University*

Полтавець Федір Сергійович

студент

*Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Полтавец Фёдор Сергеевич

студент

*Института прокуратуры и уголовной юстиции
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Poltavets Fedir

Student of the

Criminal Justice and Prosecutors` Training Institute

Yaroslav Mudryi National Law University

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ СУДАМИ

МАЛОЗНАЧНИХ СПРАВ

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНЫЕ ВОПРОСЫ РАССМОТРЕНИЯ

СУДАМИ МАЛОЗНАЧИТЕЛЬНЫМ ДЕЛАМ

THEORETICAL-APPLICABLE MATTERS OF COURT OF LITTLE

MATTERS

***Анотація.** Стаття присвячена проблемі нових інститутів цивільного процесуального права – розгляд справ в порядку спрощеного позовного провадження та малозначних спорів. Автори наголошують на тому, що дані новели мають на меті полегшити доступ до правосуддя та пришвидшити розгляд справ.*

Основним проблемним питанням статті є висвітлення труднощів, які виникають як в теорії, так і на практиці застосування нових норм цивільного процесуального законодавства. Автори наголошують на тому, що законодавче закріплення основного розмежування між малозначними спорами та звичайними є ціна позову та зазначають, що такий поділ спричиняє певні розбіжності в розумінні малозначності спорів у першій та касаційній інстанції.

В статті акцентовано на тому, що всі малозначні спори можна поділити на ті, що стають такими автоматично, та ті, що можуть бути малозначними за рішенням суду. Автори наголошують на тому, що таке розмежування є доволі важливим, тому що з тими спорами, що віднесені до другої категорії, можуть виникати проблеми через те, що фактичне вирішення «малозначності» відбувається на розсуд суду.

Окремо в статті висвітлено питання касаційних «фільтрів» в контексті досліджуваної проблематики. Авторами висвітлено те, що закон надав право Верховному суду самостійно вирішувати питання малозначності спорів і в статті наведенні приклади судових рішень, коли Верховний суд розглядав справу, яка була апеляційним судом віднесена до категорії «малозначних».

В статті визначені критерії, якими суд має керуватися, визначаючи форму позовного провадження. Такими критеріями є складність справи (сукупність обставин, які підлягають встановленню), обсяг та характер доказової бази, суб'єктний склад в справі. Водночас автори наголошують на тому, що суд має також враховувати таку особливість спрощеного провадження, як відсутність в ньому підготовчого засідання, а отже, неможливість вчинення процесуальних дій, передбачених ст. 197 ЦПК України, що може ускладнити розгляд та вирішення справи, особливо якщо справа була розглянута в порядку спрощеного позовного провадження помилково.

На основі здійсненого в статті аналізу законодавства за даною проблематикою та судової практики автори пропонують Верховному суду зробити певний висновок або постанову, де перелічить реальні критерії для визначення певного спору як малозначного, особливо для справ немайнового характеру.

Ключові слова: цивільна справа, спрощене провадження, цивільне процесуальне законодавство, малозначні спори, спори незначної складності.

Аннотація. Стаття посвячена проблемі нових інститутів громадянського процесуального права - розгляд дел в порядку упрощеного искового виробництва и малозначительных споров. Авторы подчеркивают, что данные новеллы имеют целью облегчить доступ к правосудию большой численности населения и ускорить рассмотрение дел.

Основным проблемным вопросом статьи является освещение проблем, которые возникают как в теории, так и на практике применения новых норм гражданского процессуального законодательства. Авторы подчеркивают, что законодательное закрепление основного разграничения между незначительными спорами и обычными является цена иска и отмечают, что такое разделение влечет определенные разногласия в понимании малозначительности споров в первой и кассационной инстанции.

В статье акцентировано на том, что все незначительные споры можно разделить на те, которые становятся такими автоматически, и те, которые могут быть незначительными по решению суда. Авторы подчеркивают, что такое разграничение довольно важным, потому что с теми спорами, которые отнесены ко второй категории, могут возникать проблемы из-за того, что фактическое решение «малозначительности» происходит на усмотрение суда.

Отдельно в статье освещены вопросы кассационных «фильтров» в контексте исследуемой проблематики. Авторами освещены то, что закон предоставил право Верховному суду решать вопросы малозначительности споров и в статье наведены примеры судебных решений, когда Верховный

суд рассматривал дело, которое было апелляционным судом отнесена к категории «малозначительных».

В статье определены критерии, по которым суд должен руководствоваться, определяя форму искового производства. Такими критериями являются сложность дела (совокупность обстоятельств, подлежащих установлению), объем и характер доказательной базы, субъектный состав в деле. В то же время авторы отмечают, что суд также учитывать такую особенность упрощенного производства, как отсутствие в нем подготовительного заседания, а следовательно, невозможность совершения процессуальных действий, предусмотренных ст. 197 ГПК Украины, что может осложнить рассмотрение и решение дела, особенно если дело было рассмотрено в порядке упрощенного искового производства ошибке.

На основе проведенного в статье анализа законодательства по данной проблематике и судебной практики авторы предлагают Верховному суду сделать определенный вывод или постановление, где перечислит реальные критерии для определения определенного спора как малозначительного, особенно для дел неимущественного характера.

Ключевые слова: *гражданское дело, упрощенное производство, гражданское процессуальное законодательство, незначительные споры, споры незначительной сложности.*

Summary. *The article deals with the problem of new institutes of civil procedural law - the consideration of cases in the order of simplified lawsuit proceedings and minor disputes. The authors emphasize that the novella aims to facilitate access to justice for a large population and to speed up case processing.*

The main problematic issue of the article is to highlight the difficulties that arise both in theory and in practice in the application of new rules of civil procedural law. The authors emphasize that the legal fixing of the main

distinction between minor disputes and ordinary disputes is the cost of the claim, and they note that such separation causes some differences in the understanding of the insignificance of disputes at first instance and cassation.

The article emphasizes that all minor disputes can be divided into those that become automatically and those that may be insignificant by court decision. The authors emphasize that such a distinction is quite important, since those disputes that fall into the second category may have problems because the actual resolution of the "insignificance" is at the discretion of the court.

The article deals with the issue of cassation filters in the context of the problem under study. The authors point out that the law gave the Supreme Court the right to resolve issues of insignificance on its own, and in the article cited examples of court decisions when the Supreme Court considered a case that was classified as "insignificant" by an appellate court.

The article defines the criteria that the court should be guided in determining the form of the claim. Such criteria are the complexity of the case (set of circumstances to be ascertained), the scope and nature of the evidence base, the subject matter of the case. At the same time, the authors emphasize that the court should also take into account such a feature of the summary proceedings as the lack of a preparatory session, and therefore the impossibility of committing the procedural actions provided for in Art. 197 of the CPC of Ukraine, which may complicate the consideration and resolution of the case, especially if the case was considered in the order of simplified claim proceedings in error.

Based on the analysis of the legislation on the subject and the case law in the article, the authors propose that the Supreme Court make a specific conclusion or ruling listing the real criteria for determining a particular dispute as insignificant, especially for non-property cases.

Key words: *civil case, simplified procedure, civil procedural law, minor disputes, disputes of minor complexity.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. У зв'язку із значними законодавчими змінами, які відбулися в цивільному процесуальному законодавстві 2017 року, однією із ключовою теоретичною та практичною новелою є запровадження інституту малозначних спорів, як певного процесуального фільтру розгляду цивільних справ. Саме через категорію «малозначності спорів» може в дійсності досягатися мета та завдання цивільного судочинства, яка передбачена у ст. 2 ЦПК України, а саме - справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань розгляду судами малозначних справи приділялась увага в наукових роботах А. Грушицького [5], Б. Гулька [7], С. Глущенко [8], І.О. Ізарової [3], С.О Кравцова [2], В. О. Колісника [2], О.В. Циркуненко [4] та інших науковців, які внесли значний вклад для науки цивільного процесуального права.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Цілями статті є аналіз як доктринальних так і практичних підходів щодо розкриття сутності такого процесуального інституту як «малозначні справи», визначення їх якісних характеристик та критерій, що відповідно має значне значення для практичного застосування і розвитку науки цивільного процесуального права.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформа цивільного судочинства є надзвичайно важливим процесом для кожної сучасної держави, оскільки сучасне суспільство потребує істотного оновлення феномену права та ролі держави. Законодавчі зміни, що відбуваються сьогодні в багатьох європейських країнах, пов'язані з правосуддям, зокрема, зі здійсненням судочинства в цивільних справах, адже кожна легітимна

влада прагне забезпечити найбільш ефективний порядок вирішення спорів між громадянами цієї держави, забезпечення нормального функціонування судової влади.

Метою реформи цивільного судочинства в Україні було визначено нормативне врегулювання процесуальних механізмів, які мають забезпечити ефективний, справедливий, неупереджений та своєчасний захист прав і свобод особи в суді. Для її реалізації було запроваджено такі нові інститути, які досі були не знайомі національному цивільному процесуальному праву – це принцип пропорційності та диференціація позовного провадження на загальний і спрощений порядок розгляду справ, призначені для розгляду малозначних справ, справ незначної складності та інших, визначених законом; принцип case management та повноваження недопущення зловживання процесуальними правами та інші, що засвідчує істотний вплив загальносвітових тенденцій на розвиток цивільного процесу в Україні.

Поняття малозначні спори вперше з'явилося в українському законодавстві у Конституції України з прийняттям у 2016 році Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». В якому у ст. 131-2, зазначено гарантії надання професійної правничої допомоги адвокатурою і передбачає, що законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Потім у 2017 році Верховною Радою України було прийнято Закон України "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та інших нормативно-правових актів України". Цим законом законодавець запровадив малозначні справи, які розглядаються в порядку спрощеного

позовного провадження. Вирішуючи питання, чи належить справа до категорії малозначних, суд у кожному конкретному випадку на підставі досліджених судом конкретних обставин у справі має оцінити наявність критеріїв, з яких слід виходити, та вирішити це питання відповідно до принципу верховенства права.

Вподалі, законодавець дещо переосмислив правову природу малозначних справ і вніс відповідні зміни до ЦПК України 15.01.2020 року. Так, у відповідності до ч. 6 ст. 19 ЦПК України малозначними справами є справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; справи про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення, якщо такі вимоги не пов'язані із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства); справи про розірвання шлюбу; справи про захист прав споживачів, ціна позову в яких не перевищує двохсот п'ятдесяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб..

Відповідно наведене дає змогу класифікувати дану категорію справ на такі, що стають малозначними «автоматично» та такі, які можуть бути визнані судом малозначними за певних умов. До другої категорії відносяться справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, ціна позову яких перевищує двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Тобто, усі справи, де ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб відразу відносяться до

категорії малозначних, а це означає, що вони будуть розглядатися за правилами спрощеного позовного провадження. В той же час, суд на власний розсуд може віднести до цієї категорії й інші справи, які він визначає на власний розсуд як справи незначної складності, окрім випадків, чітко передбачених в законодавстві. Такі випадки передбачені в ч. 4 ст.274 ЦПК і такими справами є справи що виникають з сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення, розірвання шлюбу та поділ майна подружжя; щодо спадкування; щодо приватизації державного житлового фонду; щодо визнання необґрунтованими активів та їх витребування; таких, в яких ціна позову перевищує двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Тобто в такому випадку, як зазначає Кравцов С.О., справа визнається малозначною не за об'єктивними критеріями, визначеними в законі, а за суб'єктивним сприйняттям її характеру суддею. Такі повноваження суддів вважаються дискреційними, тобто такими, що базуються на суддівському розсуді. Поняття дискреційних повноважень закріплене у Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи NoR(80)2, яка прийнята Комітетом міністрів 11 березня 1980 року, відповідно до якої дискреційними є повноваження суб'єкта владних повноважень обирати у конкретній ситуації між альтернативами, кожна з яких є правомірною, тому не можна допустити, щоб використання дискреційних повноважень при застосуванні цих норм призводило до порушення законних прав та інтересів осіб, які звернулися до суду [2, с. 63-64].

Визначаючи форму позовного провадження, суд насамперед має керуватися такими критеріями, як складність справи (сукупність обставин, які підлягають встановленню), обсяг та характер доказової бази, суб'єктний склад в справі. Водночас суд має також враховувати таку особливість

спрощеного провадження, як відсутність в ньому підготовчого засідання, а отже, неможливість вчинення процесуальних дій, передбачених ст. 197 ЦПК України, що може ускладнити розгляд та вирішення справи

Особливу увагу привертає саме поняття «малозначні справи» та його закріплення в ЦПК. Як зазначають деякі науковці, цей термін є досить неоднозначним. Значення такої справи повинно бути незначним для позивача в контексті ціни позову чи для суду в контексті складності розгляду справи? [3]. Вважається, що ділити справи на значні та малозначні досить некоректно, адже безсумнівно для кожної людина є значною справа, що її стосується [4].

На думку А. Грушицького, виходячи з рівня добробуту більшості громадян, позов в розмірі ста прожиткових мінімумів для працездатних осіб, а тим більше п'ятисот, для них навряд чи є малозначним. Для суду, який розглядає десятки тисяч справ на рік, одна справа – це статистична одиниця, а для сторін навіть справа про розірвання шлюбу має важливе значення [5].

Наступним проблемним питанням є практичні аспекти застосування «малозначних справ» як процесуальних фільтрів апеляційного та касаційного оскарження.

Аналізуючи норми ЦПК України, які регламентують саме малозначні справи, підстави касаційного оскарження, можна зробити певні висновки, що серед касаційних фільтрів визначено саме «малозначні справи», а не взагалі усі справи, що розглядаються у рамках спрощеного позовного провадження. Тому виходить, що критерій щодо віднесення справ, розгляд яких буде достатньо виконувати в порядку спрощеного позовного провадження «заслуговує» на касаційний розгляд, у порівнянні з одною категорією таких справ, а саме малозначних, які на такий розгляд не заслуговує.

У п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК передбачено, що не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у малозначних справах, окрім випадків, якщо касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики (пп. а) або справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу (пп. в). Аналіз цієї норми цивільного процесуального законодавства дає змогу зробити висновок, що законодавець залишає за суддями Верховного суду дискреційні повноваження щодо перегляду віднесення справ до категорії «малозначних справ».

З першого погляду може здатися, що основним критерієм, у відповідності до якого справи є малозначними є саме ціна позову, але в нормах ЦПК України містяться також такі категорії як «значний суспільний інтерес», «виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу». Такі критерії є доволі неоднозначними та оціночними, а тобто є суб'єктивними. Особливо проблемним стає дане питання щодо спорів немайнового характеру, у яких доволі непросто взагалі визначити ціну позову, а отже і «малозначність».

Саме дії суду щодо віднесення справ до категорії малозначних є вирішальними для подальшого розгляду всієї справи. Допускаючи помилки у своєму внутрішньому переконанні, суд може порушувати право доступу до правосуддя. Так, наприклад, у відповідності до Ухвали Касаційного цивільного суду у справі № 369/9085/17-ц було відкрито касаційне провадження з посиланням на пп. «г» п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України, яка передбачає, що не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у малозначних справах та у справах з ціною позову, що не перевищує двохсот п'ятдесяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім випадків, якщо: суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково. Обґрунтовуючи своє рішення суд касаційної інстанції виходив

із того, що предметом позову у наведеній справі є визнання договору про пайову участь у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури села укладеним. Виходячи з цього така справа за своїм характером не може визнаватись малозначною, а тому апеляційний суд, на думку суду касаційної інстанції, помилково відніс вказану справу до категорії малозначних [6].

В науці цивільного процесуального права також існує думка про те, що норми даного нового інституту можуть суперечити принципу правової визначеності, який є загальним принципом права. Виникають питання щодо визначення наданих законодавцем понять: «виняткове значення», «значний суспільний інтерес», «фундаментальне значення». Як зауважують окремі науковці, напрацювання критеріїв віднесення справ до малозначних має здійснити судова практика при застосуванні нового ЦПК, після чого можна буде стверджувати про ефективність цього інституту процесуального права [7]. На думку С. Глущенко, запровадження касаційних «фільтрів» фактично дає можливість Верховному Суду розглянути будь-яку справу, в якій наявні три види інтересів: держави, суспільства та особи [8]. Виходячи з цього вбачається нагальна потреба у виробленні не якихось умовних та уявних критеріїв для віднесення справ до малозначних та до «незначної складності», а досить конкретних та прямих критеріїв, а також робити прив'язку не лише до ціни позову, а й до сутності спірних правовідносин. Адже звісно Верховний суд може визначити віднесення певної справи до малозначної судом першої інстанції помилковим. Проте скільки таких помилкових справ не дійшли до Верховного суду, а залишились такими на етапі розгляду справи у суді першої інстанції?

Такі критерії не обов'язково мають бути закріплені в ЦПК, аби його не перевантажувати надмірною конкретизацією та веденням в законодавство ще більшої кількості оціночних понять. Пропонуємо створити такі критерії в рамках актів правосуддя, які постановляє

Верховний Суд, які є обов'язковими для судів першої та апеляційної інстанцій. Дана теза не кардинально новою, але все ж таки відображає сутність визначення критеріїв малозначних справ. На підтвердження цього, досить цікавим є наступника практика.

Особа оскаржила до Верховного Суду рішення судів першої та апеляційної інстанцій за її позовом про визнання правильним розрахунку вихідної допомоги при звільненні та зобов'язання провести донарахування. Вона вважала, що їй мало бути виплачено 4 111, 38 грн допомоги, тому просила суд зобов'язати відповідача – ПАТ «Укртелеком», провести донарахування у розмірі 600, 00 грн.

Ухвалою від 26 березня 2018 року у справі № 183/1066/16 (провадження № 61-14288ск18) ВС відмовив у відкритті касаційного провадження з огляду на таке. Згідно з п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у малозначних справах. За п. 1 ч. 6 ст. 19 ЦПК України малозначними є справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

В ухвалі ВС також зазначив, що правила, запроваджені законодавцем щодо обмеження права на касаційне оскарження, відповідають Конституції України, згідно зі ст. 129 якої основними засадами судочинства є, серед інших, забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення.

Наведене повністю узгоджується з правовими позиціями, сформованими ЄСПЛ, згідно з якими умови прийнятності касаційної скарги, відповідно до норм законодавства, можуть бути суворішими, ніж для звичайної заяви.

Позивачка звернулася із заявою до Європейського суду з прав людини. Вона скаржилась, зокрема, за п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на те, що відмова ВС у розгляді її

касаційної скарги на підставі критерію малозначності справи становила порушення її права на доступ до суду.

ЄСПЛ постановив ухвалу від 9 жовтня 2018 року щодо неприйнятності у справі «Азюковська проти України» (*Azyukovska v. Ukraine*, заява № 26293/18) [9]. Суд визнав, що заява є непринятною *ratione materiae* у сенсі п. 3 (а) ст. 35 Конвенції і має бути відхилена відповідно до п. 4 цієї статті. ЄСПЛ зазначив, що застосування критерію малозначності справи в цій справі було передбачуваним, справу розглянули суди двох інстанцій, які мали повну юрисдикцію, заявниця не продемонструвала наявності інших виключних обставин, які за положеннями Кодексу могли вимагати касаційного розгляду справи.

В ухвалі також ідеться, що в контексті аналізу застосування критерію *ratione valoris* щодо доступу до вищих судових інстанцій ЄСПЛ також брав до уваги наявність або відсутність питання щодо справедливості провадження, яке здійснювалося судами нижчих інстанцій. Однак у цій справі тією мірою, в якій заявниця ставила питання щодо справедливості провадження в судах першої і другої інстанцій, ЄСПЛ не визнав, що мали місце порушення процесуальних гарантій п. 1 ст. 6 Конвенції.

Суддя Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду, суддя-доповідач у справі № 183/1066/16 (провадження № 61-14288ск18) Сергій Погрібний відзначив важливість того, що ЄСПЛ за критерієм малозначності оцінив справу, яка впливала саме із трудових правовідносин.

Таким чином, суд касаційної інстанції визначаючи ту чи іншу справу малозначною дає можливість суду першої та апеляційної інстанції дотримуватись тієї ж думки.

В свою чергу, Колісник О.В. зазначає, що важливо виробити не лише судову практику для визначення критеріїв малозначності справ, а й теоретичне підґрунтя у досліджуваній сфері. Воно має бути вдосконалене шляхом визначення відкритого, більш широкого, конкретного переліку

малозначних справ, а також шляхом синхронізації категорій «малозначні справи» та «справи спрощеного позовного провадження» [2, с. 50].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, узагальнюючи все вищевикладене, можна зробити наступні висновки. Критеріями для встановлення значності справи, крім розміру позовних вимог, є також важливість справи для сторін, обраний позивачем спосіб захисту, категорія та складність справи, обсяг та характер доказів у ній, те, чи потрібно призначати експертизу, викликати свідків тощо, кількість сторін та інших учасників справи та чи становить розгляд спору значний суспільний інтерес. Таким чином, поняття «малозначність справи» передбачає спрощений порядок її розгляду залежно від розміру і характеру позовних вимог.

Ознаки віднесення справ до малозначних мають бути визначені при застосуванні Цивільного процесуального кодексу. Після цього можна буде стверджувати про ефективність цього інституту, забезпечення єдності судової практики з одночасним гарантуванням права на судовий захист. При цьому використання оціночних чинників, зокрема таких понять, як «суспільний інтерес», «малозначні справи», свідчить про наявність певних ризиків. Але, із часом судова практика підтвердить або спростує дієвість нових процесуальних форм щодо забезпечення особі реального захисту.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення 10.04.2020).
2. Малозначні спори: європейський та український досвід вирішення // Зб. наук. праць. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ : ВД «Дакор». 2018. С. 228

3. Ізарова І.О. Реформи цивільного процесуального законодавства в незалежній Україні: 1991–2017. Україна на шляху до Європи : реформа цивільного процесуального законодавства: Міжнародна науково-практична конференція // Зб. наук. праць. Київ : ВД Дакор. 2017. С. 18–35.
4. Циркуненко О.В. Особливості розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія «Право». 2018. Вип. 28. С. 77–84.
5. Грушицький А. Розгляд «по-спрощеному». Закон і бізнес. 2018. № 37 (1387). 15.09-21.09.2018. URL: https://zib.com.ua/ua/print/134471-koli_spravi_neznachnoi_skladnoschi_stayut_maloznachnimi_html (дата звернення: 10.04.2020)
6. Ухвала Верховного Суду від 04.04.2018 по справі № 369/9085/17-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73437827> (дата звернення: 10.04.2020).
7. Гулько Б. Малозначні справи у практиці Верховного Суду. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/116476-maloznachni-spravi-praktitsiverkhovnogo-sudu-a6167e> (дата звернення: 10.04.2020).
8. Глущенко С. Касаційні фільтри – обмеження доступу до суду чи процесуальна економія. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/105392-kasatsiyi-filtri-obmezheniya-dostupu-do-sudu-chi-protseualnaekonomiya> (дата звернення: 10.04.2020)
9. Справа «Азюковська проти України» (Заява № 47921/08) від 17.12.2019 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e69 (дата звернення: 10.04.2020)

References

1. *Syvilnyj procesualnyj kodeks Ukrainy vid 18.03.2004 r. # 1618-IV.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (data zvernennja 10.04.2020).

2. Maloznachni spory: jevropejskij ta ukrajinskij dosvid vyrishennja. Zb. nauk. pracj. Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyjiv : VD «Dakor». 2018. S. 228.
3. Izarova I.O. Reformy cyviljnogho procesualjnogho zakonodavstva v nezalezhnij Ukraini: 1991–2017. Ukrajina na shljakhu do Jevropy : reforma cyviljnogho procesualjnogho zakonodavstva: Mizhnarodna naukovopraktychna konferencija. Zb. nauk. pracj. Kyjiv : VD Dakor. 2017. S. 18–35.
4. Cyrkunenko O.V. Osoblyvosti rozghljadu cyviljnykh sprav u porjadku sproshhenogho pozovnogho provadzhennja. Zbirnyk naukovykh pracj Kharkivskogho nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu im. Gh. S. Skovorody. Serija «Pravo». 2018. Vyp. 28. S. 77–84.
5. Ghrushycykij A. Rozghljad «po-sproshhenomu». Zakon i biznes. 2018. # 37 (1387). 15.09-21.09.2018. URL: https://zib.com.ua/ua/print/134471-koli_spravi_neznachnoi_skladnoschi_stayut_maloznachnimi_html.
6. Ukhvala Verkhovnogho Sudu vid 04.04.2018 po spravi # 369/9085/17-c. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73437827>.
7. Ghuljko B. Maloznachni spravy u praktyci Verkhovnogho Sudu. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/116476-maloznachni-spravi-u-praktitsiverkhovnogo-sudu-a6167e>.
8. Ghlushhenko S. Kasacijni filjtry – obmezhenja dostupu do sudu chy procesualjna ekonomija. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/105392-kasatsiyni-filtri-obmezheniya-dostupu-do-sudu-chi-protseualnaekonomiya>
9. Sprava «Azjukovsjka proty Ukrainy» (Zajava # 47921/08) vid 17.12.2019 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e69 (data zvernennja: 10.04.2020)